

TMMOB PEYZAJ MİMARLARI ODASI

TABIAT VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK YASA TASLAĞI GÖRÜŞÜ

Ülkemiz Doğası Şimdi Daha Tehlikeli Bir Saldırı Altında...Hem de Hükümet Eliyle...

Cumhuriyetin Tasfiyesinin Son Raundu Bir Yasa Taslağı İle...

*Ülkemizin kara, kıyı, sucul ve deniz alanlarındaki ulusal ve uluslar arası öneme sahip tabii değerlerin, biyolojik çeşitliliğin ve peyzajın muhafazası ile koruma kullanma dengesi gözetilerek sürdürülebilirliğine ilişkin usul ve esaslar belirleneceği", amacı ile hazırlanan yasa taslağının, **kanunun uygulaması** ile ilgili maddeleri sıra ile incelenmeye başladığında öznesinde, tabiat ve biyoçeşitlilik olan muhafaza ve koruma eyleminin alan değiştirdiği ve tabiat ev biyoçeşitliliğin gerçek öznesinin **ticarileşmek** olduğu ortaya çıkmaktadır.*

Dolayısı ile amaç, araca dönüştürülmüştür.

Hazırlanan Taslak gerekçesinde açıklandığı kadar masum değildir.

Anayasada öngörülen usullere göre; yasama organı TBMM tarafından yazılı olarak konan, **uyulması zorunlu hukuk kuralları "kanun" denir.**

Kanun dili, bilimsel ve hukuksal terminolojiyi en doğru tarifleyen bir üst yazılım olmalıdır. Böylesi üst bir yazılım gerektirirken söz konusu Taslak'ın ana başlığında bile bilimsel bir aymazlık bulunmaktadır. Kanuna ismini veren **tabiat** ve **biyolojik çeşitlilik**, birbirini içine alan/kapsayan konulardır. Ancak bu tasarıda, farklı eylem alanları olarak görülmekte olması, yasa hazırlayıcılarının bilimsel temelden uzak oldukları

mı yoksa bilerek ve isteyerek aldatmaca içerisinde oldukları mı kamuoyunun takdirine sunulmaktadır.

2002 yılından itibaren Cumhuriyetin tasfiye edilebilmesi ile ilgili tüm kanun değişikliklerini hatta Anayasa değişikliklerini tüm gerici iradelerini sergileyerek gerçekleştirme yolunda hızla ilerleyen AKP hükümeti bu gün, bizimle, **bu ülkenin yurttaşlarının doğal, devredilemez ve kutsal hakları üzerine son raundu oynamak üzere meydan okumaktadır.**

Hükümet; Tabiat (Doğa) ve Biyoçeşitlilik yasası ile ilgili olarak, hem AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal 2008 Yılı Ulusal Programı'nda, 15 Mart 2010 tarihinde hazırlanmış olan 2010-2011 Eylem Planı'nda, söz konusu kanunun, **2011 yılı sonuna bırakıldığı açıkça ifade edilmiş** ve hedef tarihin 2013 yılı olduğunu bildiğimiz bu süreçte, HES bölgelerinin doğal sit alanı ilan edilmesinin rövanşı olarak gördüğümüz **Tabiat ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı'nın** yasallaşması halinde, **ülkemizin varlık nedeni olan coğrafyasında geriye dönülemez kayıplar olacak, bu ülkenin yurttaşlarının doğal, devredilemez ve kutsal haklarının korun(a)maması ve Anayasa'nın 56.maddesi ile düzenlenmiş olan "sağlıklı ve dengeli doğal bir çevrede yaşama hakkı" ortadan kalkacaktır.**

Tasarı'nın gerekçe metninde yer alan açıklamalarla, yasanın ruhunun aslında "doğa korumacı" bir yaklaşımı yansıtmadığı, iddia edildiği gibi AB doğa koruma mevzuatını karşılamadığı ve özellikle korunan alanlarla ilgili karar mekanizmalarında toplumsal ve kamusal faydadan uzak, sermayeye katma değer olarak sunulmak üzere, tamamen iktidar iradesinde bir süreç istendiği açıkça görülmektedir. Çünkü; Avrupa Komisyonu'nca Konseye ve Avrupa Parlamentosu'na sunulan ve 2010-2011 Gelişme Stratejisi ve Başlıca

Zorlukların yer aldığı, Komisyon İlerleme Dokümanı olan "Türkiye 2010 Yılı İlerleme Raporu",

Kasım 2010 Brüksel'de yayınlanmıştır. Bu dokümanın 90. sayfasında yer alan başlıca hususlar şöyle ifade edilmektedir:

- Doğa koruması konusunda ilerleme kaydedilmemiştir.
- Türk Natura 2000 ağına faydalı katkılar sağlayabilecek birçok alanın mevcut koruma düzeyinin kaldırılması konusundaki **kaygılara neden olan taslak doğa koruma çerçeve kanunu Meclise sevk edilmiştir.**
- Ulusal biyo-çeşitlilik stratejisi ve eylem planı ile kuşlar ve habitatlara ilişkin uygulama mevzuatı henüz kabul edilmemiştir.
- Ülkenin doğusundaki yeni su ve enerji altyapısı inşasının, potansiyel olarak korunan flora ve fauna türleri üzerindeki olumsuz etkileri konusunda artan endişeler bulunmaktadır.
- Potansiyel Natura 2000 alanlarının listesi henüz derlenmemiştir. Sulak alanların korunmasına ilişkin yönetmelikte yapılan değişiklik, Sulak Alanların Uluslararası Önemi Sözleşmesi kapsamında korunan sulak alanların korunma durumunu zayıflatmıştır.

Görüldüğü gibi, Avrupa Konseyi'nin bile "kaygılara neden olacak" şeklinde açıklama yaparken siyasi iktidarın, AB direktifleri ve aday üye olma gereklerini yerine getirmek üzere hazırlandığı şeklindeki açıklamaları bir yalandan ibaret değil midir? Enerji yatırımları adı altında HES yapımına talip olan sermayeye hizmetten öte bir çaba olduğu aşikar değil midir?

Tasarı, ülkemiz üstün kamu yararı alanları üzerinedir. Ancak, tasarı eğer yasalaşursa doğal

varlıklarımızın taşıdığı “*üstün kamu yararı*” yerini; “*işletmede öncelikli alanlar*” statüsüne bırakacaktır.

Böylesi bir saldırının geleceği, Orman Kanunu’nun 2 (b) maddesi kapsamında işgale uğramış ormanların orman sınırı dışına çıkarılması ve işgalcilere satılması ile her türden varlığımızı nasıl piyasalaştırabileceklerini göstermelerinden belli idi. Hektarlarca orman alanımız nasıl geriye dönmeksizin yitirildi ise, bu gün gözlerini, milli parklarımıza, sulak alanlarımıza, korunana alanlarımıza, yaban hayatı alanlarımıza, doğal sit alanlarımıza diktikler.

Söz konusu Kanun Taslağı, son yıllarda doğal varlıklarının, daha çok sermaye birikimi sağlamak üzere ekonomiye kazandırılması ya da piyasaya sunulması şeklinde süre gelen ekonomi politikalarının hızlandırılmış halidir. Kapitalizmin en vahşi yüzü bu yasa tasarısında yatmaktadır.

Tüm halkımız ve kamuoyu bilmelidir ki, bu gün yaşamsal geleceğimizin ipoteği olan alanlarımız, alenen meta değeri olarak piyasaya açılmaktadır.

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası olarak, meslek disiplinimizin gerekleri içerisinde söz konusu mevzuat çalışması büyük bir önem taşımakta, ulusal peyzaj politikasının belirlenmesinde ki en önemli araçlardan biri olarak görülmekte idi.

Öncelikle belirtmek isteriz ki; doğal ve kültür varlıklarının birbirinden ayrılmaz bir bütün olduğu gerçeği tüm bilim insanlarınca da kanıtlamış iken, yasa tasarısı ile getirilen doğal ve kültür varlıklarının birbirinden ayrılması ve Bakanlığın tam yetki kullanımı talebi içerisinde olduğunu, Yasa Taslağı Madde 3 (o) alt bendinde tanımlanan Peyzaj tanımı içerisinde de görmekteyiz. Peyzaj, insan faktörleri ve doğal

faktörlerin etkileşimi olarak tanımlayan Bakanlık, peyzajın, doğal ve kültürel alanların insan ve/veya etkileşimi sonucu ortaya çıkan alanlar olduğu gerçeğini unutmamalıdır.

Ulusal peyzaj politikası, peyzaj envanteri, peyzaj planları ve peyzajların korunması – yönetimi konularında yasama yetkisinde bulunan TBMM den beklenmekte iken bu gün kaşımıza gelen Yasa Taslağı, kamusal alanların planlama, tasarım ve uygulama ana bilimden gelen biz peyzaj mimarları için, doğal ve kültürel alanların insan ve/veya etkileşimi sonucu ortaya çıkan alanların plan ve tasarımcıları olarak; yasa hazırlayıcılarının gerekçe metinde koruma hedeflerine ulaşamamasının nedenleri arasında “koruma alanlarının insan odaklı bir anlayışla belirlenmesini”, doğanın bir parçasının da insan olduğu ama tek başına öznesi olmadığını bilen peyzaj mimarları olarak endişe duymaktayız.

Korunacak olan varlıklar olan doğal ve kültürel alanlar bir bütündür. Peyzaj bu varlıkların oluşturduğu alanların genel adıdır.

Şöyle ki:

Kanun Taslağı'nın 4. Maddesi İLKELER başlığı taşımaktadır. Ancak, başlığın altına sıralanan ilkelere !!! bakıldığında; yasama yetkisi içerisinde olanların ilkeleri ile bu ülkenin yurtseverlerinin ilkeleri farklıdır. Yasa taslağının savunucuları piyasa koşullarına açılıştaki hızı kesebilecek her türlü engeli ortadan kaldıracak ilkelerini belirlemişlerdir. Örneğin,

4. Maddesi (a) fıkrasında “korunan alanların koruma ve kullanım kararlarının uzun devreli gelişme planları veya her tür ve ölçeklerdeki planlarla belirlenmesi esastır.” biçimindeki ifadesi Bakanlığın “icracı” olma tutumunu belirlemesi açısından önemlidir. Gelişme planları ve her ölçekteki planlama

kararlarını koruma alanları ve onların statülerinin belirlemesi gerekirken, tam tersi yönde hüküm tesis edilerek "kalkıncı" bir retorikle doğa koruma alanları kalkınma planlarına kurban edilmektedir.

4. Madde (b) bendi: Bir alana ulusal düzeyde birden fazla korunana alan statüsü **verilemez**; Niçin? Kim için bir sakıncası vardır? Bu ilke hangi amaçla belirlenmiştir?

Kanun Tasarısına göre bir alan birden fazla koruma statüsüne sahip olamayacaktır. Bir alan bu Kanun çerçevesinde "Koruma Alanı, Korunan Alan..vb" statüde koruma alanı ilan edildiyse başka bir koruma statüsünden yararlanamayacaktır. Bu durumda bir alan gen kaynağı alanı ilan edildiyse aynı alan, kuş koruma alanı ilan edilemeyecektir. Ya da bir alan kuş koruma alanı ilan edildiyse aynı alan arkeolojik sit alanı ilan edilemeyecektir.

Bu şekilde bir alanın koruma statüsünün de esnekleştirilmesi olacaktır ve daha korumasız bir biçimde kullanılmasının önünü açacaktır. Böyle bir statüden kurtulmak da eski koruma rejiminden çok kolay olacaktır. Gediz Deltası, Kaz Dağları, Küre Dağları, Yıldız Dağları, Fırtına Vadisi, İkizdere, Maçahel, Yuvarlakçay, Efem Çukuru.... ve daha ismini sayamayacağımız bir çok alan, birbirinden farklı ekosistemleri içinde barındırır ve bir zincir halkasında ki bozulma diğer bir sistemin devre dışı kalmasını sağlayacaktır. Öyleyse bu yasa taslağı, nasıl bir **Tabiat ve Biyoçeşitliliğin Korunması** Yasasıdır?

Peyzaj Mimarlığı camiası, meslek disiplinin bilimsel ve teknik alt yapısından kaynaklı olarak, biyoçeşitliliğin ve canlı yaşamının varlığını sürdürdüğü doğa alanlarının, belli dengede içinde canlı yaşamına açılması ve söz konusu denge kurulurken ve planlanırken, önceliğin her zaman **doğal varlıklardan** yana kullanılması prensibi ile ihtisaslaşmış bir disiplin olarak, söz konusu

Yasanın mutlakiyetine inanır ancak, bilimden ve toplumdaki ilke ve esaslar içermesi koşulunda..

Bu gün, TBMM gündemine alınan yasa taslağı bu ülkenin çıkarları için değil, sermaye gruplarının memnuniyeti için hazırlandığı Kanun Taslağının her maddesinde, yasa hazırlayıcılarının "koruma kullanma dengesi gözetilerek sürdürülebilirliği" biçimindeki ifadelerinde " kullanmayı " amaçladıkları açıktır.

Yasanın ilkelerini tanımladığınız kanun maddesi aralarına dağıtılmış yine 4. Maddenin **(ç) bendinde**, "*karar alma süreçlerinde şeffaflık ve **yeterli düzeyde katılımın sağlanması***" hükmü yer almaktadır. Kim belirleyecektir yeterli düzeyi ? Yeterli düzeyde katılımın ölçüsü nedir?

Hiçbir kanun muğlak ifadeyi, kişiye göre değişebilecek oranlar belirleyemez. Ama AKP siyasetini iyi bilenler için şaşırtıcı bir tanımlama değildir bu hüküm. AKP siyaseti "dostlar alışverişte görsün" politikasının en iyi uygulayıcıları olarak Cumhuriyet tarihinde yerini çoktan almıştır.

Yine devam etmekte ilke(siz)ler maddesi...

4. madde (d) bendin de ise; "*Sektörel ve bölgesel ekonomik ve sosyal kalkınma plan, program ve faaliyetlerinde tabiat ve biyoçeşitliliğin korunması hususları göz önüne alınır*" denmektedir. Çalışma alanlarının %80 i doğal varlıkların, biyoçeşitlilik taşıyan alanların, ekosistemin korunması üzerine kurulu bir bakanlık, kanun hazırlığını " *tabiat koruma mevzuatı konusunda yapılan boşluk analizi çalışmaları tabiat ve biyolojik çeşitliliğin tematik unsurlarını içeren türler, habitatlar , gen kaynakları korunması konusunda çerçeve bir kanunun çıkarılması ihtiyacı doğmuştur* " gerekçesi ile kanun hazırlayacak ve sektörel ve bölgesel planlar yapılırken tabiat ve biyoçeşitliliğin korunması esastır diyememiş, göz önüne alınır demekle yetinmiştir.

"Göz önüne alınır" ifadesi bir tavsiye niteliği taşır. Bir ülkenin yönetsel şeklini belirleyen kanunlar tavsiye mektubu niteliğinde ifadeler içeremezler. Tavsiyede bulunmakla geçirilecek bir durum söz konusu değildir.

Korunması esastır diyememiştir. Çünkü dostlar alışverişte görsün niyeti devam etmektedir. Bakanlığın tabiat ve biyoçeşitliliğin korunması gibi bir ilkesi bu güne kadar olmadığı gibi bu günden sonra da olmayacağını açık itirafıdır aslında söz konusu hüküm.

Yine 4. Maddenin (g) alt bendinde yer alan " **...koruma altına alınan türlerin toplanması, taşınması, bulundurulması ve ülke dışına çıkarılmasında Bakanlıkça belirlenen esaslara uyulur** " hükmü ile, yabancı bitki ve hayvan türlerinin ticaretine düzenleme getirmektir. Burada aslında ülkemizin yönetsel değişim ve dönüşümünün ilk tohumlarının atıldığı ve 2004 yılında AKP hükümeti tarafından yasalaştırılan Kamu Yönetimi Temel Kanunu ile getirilen;

- **"Sosyal devlet" yerine "düzenleyici devlet" dönüşümünü gerçekleştirdikleri,**
- Ülkenin kalkınması, kamusal hizmetlerden yurttaşların fırsat eşitliği içinde yararlanmasını amaçlamadığı, kamu yönetiminin varlığı yurttaşlara değil, sermaye aktörlerine dayandırıldığı,
- **Kamu hizmetleri piyasa ilkelerine göre verilmesinin tüm kurallarının yazıldığı,**
- Kamu hizmetlerinin sunulmasında hizmetten yararlananların ihtiyacına odaklanmanın(müşteri odaklı) esas alındığı,
- Kamu hizmetlerinden yararlanmada herkes eşittir denilerek, bu eşitliğin , sosyal bir amaca dönük fırsat eşitliği tamamen ortadan

kaldırıldığı, kamu hizmeti alanı piyasa lehine daraltıldığı,

- Kamu tarafından verilen hizmetlerin bedelsiz veya sübvansiyonlu sunumu mümkün olmayacak şekilde devlet hastaneleri, okullar, belediye su hizmetleri gibi temel hizmetlerin tasfiye edilmesinin önünün açıldığı ve bu hükümlerle GATS gibi anlaşmalara uygun davranarak, temel hizmetlerin özelleştirilmesinin bitirildiği, hizmetleri, yabancı sermayeye açık pazar haline getirilmesinin **son raundunu yaşadığımız gerçeğini görüyoruz. Artık sıra doğal ve kültürel varlıklara gelmiştir.**

Yasa tasarısı, dikkatli biçimde gözden geçirildiğinde asıl yapılmak istenenin -koruyucu yöndeki maddelere istisnalar getirilerek ya da ağırlıklı olarak bürokratlardan oluşan kurullara koruma alanı belirleme yetkisi verilerek- bu alanları bir an önce ekonomik faaliyetlere açmak ve “*üstün kamu yararı ve stratejik kullanımı gerektiren*” durumlarda Bakanlar Kurulu kararı ile kullanma izni tanınabilmesi buna verilebilecek örneklerden yalnızca biri, Bergama’da yargı kararının uygulanmayıp faaliyete devam edilmesi yönünde Bakanlar Kurulu kararının verildiği bir siyasal süreci yaşadığımızı anımsatmak isteriz.

Son onlu yıllarda Bakanlar Kurulunun vatandaş iradesine ve taleplerine rağmen, uygulamış olduğu kararlar yanı sıra Yasa Taslağında yine halka rağmen tek irade olma yetkisini elinde tutma çabası olarak yorumlanabilecek diğer bir kanun maddesi de Ulusal Biyoçeşitlilik Kurulu’nu tanımlayan Madde 6’dır. Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Kurulu ile birlikte aynı bölüm Madde 7 de tanımlanan ve Mahalli Biyolojik Çeşitlilik Kurulu’nun oluşumu dikkate alındığında; ulusal kurulda 4 akademisyen, 2 STK temsilcisi ve ilgili Bakanlıklara

bağlı 12 Genel Müdürün görev alacak oluşu, salt çoğunlukla karar alacak bu kurulda akademi ile bürokrasiyi temsil edenler arasında ki önemli dengesizlik dikkat çekicidir. Siyasi güç tek başına iktidar istemektedir.

Ayrıca; peyzaj mimarlığı meslek disiplinin ekolojik veri tabanlı fiziki plan üretebilen tek meslek disiplini olduğu Bakanlıkça da çok iyi bilinmesine rağmen Biyoçeşitlilik ile ilgili ger iki kurulda da **tanımlanmıyor** olmasının tesadüf olmadığını düşünüyoruz. Bu gün eğer bakanlık, söz konusu yasa tasarısı için terminoloji üretebiliyorsa, bunu peyzaj mimarlığı ana bilim dalına borçludur. Çünkü, ulusal mevzuatta bu güne kadar tanımlanmayan kavramlar 36 yıldır peyzaj mimarlarının çalışma konu başlığı olmuştur. Çukurova, Yıldız Dağları Biyoçeşitliliklerinin belirleyen ve alan kullanım planlarını üreten bir meslek disiplinin görmezden gelmek, peyzaj mimarlığının tüm planlamalarındaki ana kriterin biyoçeşitlilik olmasından kaynaklı olmasındandır.

Korunan alan statülerinin belirlendiği ve aslında alel acele yasalaşmasının en fazla istendiği kanun maddesi olan 9. Madde incelendiğinde;

Yasa hazırlayıcıları **13 farklı koruma statüsü** ve statülerin tanımlarında ki bilimsel terminoloji karmaşasıdır. Örneğin; Habitat ve Tür Koruma Alanı ile Tabiat Koruma Alanı büyük ölçüde birbiri ile örtüşmektedir. Bu tanımların çoğu IUCN(Dünya Korunan Alanlar Birliği)'nin sınıflandırmasıyla da uyuşmamaktadır. Tanımlanan koruma statülerinde bilimsel Bu koruma statüleri arasında bir hiyerarşi de tesis edilmemiştir. Yasa yazıcıları, bütünsel koruma alanı tariflerini ayrıştırarak saymakta ve bu ayırım üzerinden hukuksal boşluklar yaratmaktadır. 13 ayrı statünün içinde Doğal Sit tanımı olmadığı gibi herhangi bir alanın korunması gereken bir alan olup olmadığının, tek yetkilisini Bakanlık kendisi olarak göstermiştir. Tasarının 15. Maddesi (2) bendi ile de "üstün kamu

yararı ve stratejik kullanımı gerektiren” durumlarda kişi ve kuruluşlara “kullanma izni, intifa ev irtifak hakkı” vermekle birlikte **yasa tasarısı içinde bir çok muğlak kavram, tanım ve belirsiz alan bırakmışlardır.**

Buradan da anlaşılmalıdır ki; hedef doğa koruma ve biyoçeşitlilik korunması değil, bir rövanş söz konusu olduğudur. Siz misiniz 2061 HES proje yapımını engellemeye çalışanlar konusudur.

Ayrıca en dikkat çekici konu; yasa düzenlemenin esasının, kültür varlıklarının korunması ile doğa varlıklarının korunmasının birbirinden ayrılmasına yönelik hukuki, idari ve siyasi bir düzenlemenin esas olduğudur. Kültür varlıkları, Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın uhdesinde, doğa varlıklarının ise Çevre ve Orman Bakanlığı’nca korunması-kullanılmasına yönelik bir alt yapı oluşturulmak istenmektedir. Bu anlamıyla da doğa varlıkları, tarihten ve kültürden kopartıldığı gibi diğer yandan da kültür varlıkları kapsamında bırakılan arkeolojik ve tarihi sitlerdeki varlıklar doğadan kopartılmıştır. Kültür varlıkları salt bir binaya, bir mekâna indirgenmektedir. Böylesine bir düzenlemenin gerekçesi olarak Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurullarının doğa varlıklarını korumaya yönelik teknik yetersizlikleri, bütçe sorunları gösterilmiş olsa da işin esası gözlerden kaçırılmaktadır.

Kültür varlıkları ve doğa varlıkları birbirinden nasıl ayrılacaktır? Pek çok arkeolojik bölge aynı zamanda doğal sit alanı niteliğindedir. Bu alanlardan hangisini kim koruyacaktır? Sistem kurma arzusu ile yola çıkan uyum sürecinin aktörleri yeni bir yetki karmaşasının, korumamanın alt yapısını oluşturmaktadır.

Kültür varlıkları ile doğa varlıklarını ayrıştırarak koruma ve kullanma dengesinin sağlanmasına yönelik bir politika ilk etkisini, yetki karmaşasında yaratacak, bu sorun doğanın ve kültür varlıklarının esnekleşerek,

kültürün, doğa olandan yalıtılarak bir taş yığını olarak görülmesi de yıllarca iktidardakilerin ağızından dökülen sözcüklerin yasa haline geldiğinin de ilanı olarak görülmelidir.

Yine taslağın 13. Maddesi ile de; bu ülke insanın doğal, devredilemez ve en kutsal haklarının mutlak suretle devlet koruması altında olması gerekirken, üstün kamu yararı alanlar olmasına rağmen, AKP hükümetinin en üst politikası olan **kamunun tasfiyesi** kuralının işletilmek istenmesi şaşırtıcı değildir.

Bu Tasarı ile gelen en tehlikeli düzenleme "İzinler" başlıklı bölümdür. Kamulaştırma, takas ve tahsisi, koruma lehinde tarif eden Tasarı; tesis edilecek izinler, intifa ve irtifak hakları ile ilgili bölümde ülkemizin neredeyse tüm korunan alanları özel kişi ve şirketlere tahsis edilebilir hale getirilmekte, içeriği ve anlamı bilinmeyen "üstün kamu yararı ve stratejik kullanım" olarak yapılmış tariflerle Bakanlar Kurulu'na izin, intifa ve irtifak hakkı verme yetkisi verilmektedir. Bunun açık anlamı şudur: Örneğin İkizdere Vadisi'nde yapılmak istenen HES'leri, Uluabat Gölü kıyısından geçecek otoyolu, Küre Dağları Milli Parkı'na yapılmak istenen HES'leri, "üstün kamu yararı ve stratejik kullanım" olarak tarif edebilir ve Bakanlar Kurulu bu yatırımlara izin verebilir.

15. ve 16. Madde de yer alan; "üstün kamu yararı" ifadesi ile, yapılacak yatırımların korunması gereken biyoçeşitliliğinin ve yaban hayatı alanlarında yatırımların önünü açmayı kendilerince garanti altına almışlardır. Tasarı'nın bu hükümleri ile İdare hiçbir kontrol ve denetim olmaksızın ülkenin herhangi bir yerindeki bir korunan alanda, korunması zorunlu bir bölgede "üstün kamu yararı" öne sürerek her türlü yatırıma izin verebilecek hale gelmektedir. Mevcut yasa tasarısına ek olarak, 2010 Anayasa değişikliği ile onaylanan **"Yargı yetkisi, idarî eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olup,**

hiçbir surette yerindelik denetimi şeklinde kullanılamaz.” ifadesi aracılığıyla, **İdare’nin üstün kamu yararı kararları tartışmaya açılmayacak hale gelmiştir.**

Ülkemizin türler itibarıyla zengin ancak bu türlerin popülasyonlarının giderek azaldığı bilinmekteyken Yaban Hayatı Koruma Sahaları’nın bu tasarıyla ortadan kaldırılması kabul edilemez.

Anayasa’nın yaşam alanlarımız ile ilgili 56. maddesine değil, altında imzamızın bulunduğu uluslararası sözleşmelere de aykırı olan bu düzenlemenin, salt enerji değil, madencilik, turizm gibi sektörlerde de memnuniyetle karşılanması şarttır olmayacaktır.

Tasarı’nın **22 .Maddesi’nin** üçüncü bendinde; **“Tabii durumuna uygun hale getirilemeyen alanlar buna en yakın bir yaşama alanına dönüştürülür.”** İfadesi, alenen tahribatın meşrulaştırılmasıdır. Tasarı ile önümüzdeki dönemlerde, kamuoyunda 2-B alanları olarak bilinen, bozulmuş orman alanlarının statülerinin değiştirilmesi ve talanın meşrulaştırılmasının önü açılacaktır.

İşletme yetkisinin devrini düzenleyen 34. maddede ise *“Tür ve habitatların korunması için gerektiğinde işletme yetkisi, talepte bulunmaları halinde il özel idarelerine, belediyelere, bu Kanunun amacına uygun faaliyetleri yürütmek üzere kurulan vakıf veya derneklere Bakan onayı ile devredilebilir.”* denilmektedir. Burada, dikkat edilmesi gereken husus, devir yetkisinin Bakan eliyle yapılacak olmasıdır. Bu kamu yönetiminde tek adam anlayışının yaygınlaşmasına yol açacaktır. Bakana yakın olmak, bu işletme devirlerini almak için bir avantaj sağlayacaktır. Bu şekilde bir düzenleme, yıllardır doğa koruma alanında çalışan pek çok dernek ve vakfın daha fazla iktidar dolayımı siyaset üretmesine yol açacaktır. Hele ki koruma kullanma dengesinin bürokratlardan oluşan kurullar eliyle yapıldığı göz önüne alındığında,

koruma sürecinden toplumun zayıf kesimlerinin ve doğanın kovulduğu anlaşılmaktadır.

Tasarı'nın "Değiştirilen Hükümler" ve "Yürürlükten Kaldırılan Hükümler" başlıklı 36. ve 37.Maddesi'ndeki düzenlemelerle Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kanunu sadece "kültürel varlıkları" tarifle sınırlandırılmakta, doğal sitler ve doğal anıtların yürütmesi Çevre ve Orman Bakanlığı kontrolüne geçirilmekte ve "doğal sit ve doğal anıt" tanımı kaldırılmaktadır. Bir alanın hem kültürel hem de doğal değerlere sahip olması halinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın görüşü alınmakla birlikte uygulama yetkisi bu yasa üzerinden Çevre ve Orman Bakanlığı'na geçmektedir. Çevre Bakanlığı hazırladığı yasa taslağında 13 yeni statü getirdim diyor..tabiatı ve biyo çeşitliliğin korunmasının bu güne kadar iyi gerçekleştirilemediğini söylüyor..Bu güne kadar ulusal mevzuatımızda **KORUNAN ALANLAR** dediğimiz Milli Parklar, Tabiat Parkları ve Koruma Alanları, Yaban Hayatı Geliştirme Alanları/İstasyonu, Muhafaza Ormanları, Gen Koruma Ormanları, Tohum Meşçereleri, Özel Çevre Koruma Bölgeleri, Ramsar Alanları gibi statüler var oldu..ve korundu...şimdi bu gün ilk defa keşfediyormuşçasına "yeni statü kazandırıyorum" söylemleri ile ve kendi içinde terminolojik tekrar olan kelime oyunları içeren dil uzmanlığı ile değişiklik getirdik diyerek kamuoyunu yanıltmakta, asıl hedeflerinin Milli Parklar gibi, Doğal Sit Alan gibi statülerin üzerinde sermaye hareketi uygulayamadıklarını, emellerine ancak böylesi kelime ve strateji oyunları ile ulaşabileceklerini gizlemeye çalışmaktadırlar.

Söz konusu emellerini Taslak'taki Geçici Madde 1 , 2 ve 3'te aslında açıkça ifade etmişlerdir. Koruma yapısındaki yapısal değişiklikleri yapabilme yetkisini almaya çalışmaktadır. Kanun Taslağı, geçici 3 madde ile amacını belli etmiştir.

Ayrıca söz konusu Taslak'ta dikkat çeken başka bir husus ise; Tabiat ve Biyoçeşitlilik Kanunu ile Çevre Ve Orman Bakanlığı'nın görevlerinin kapsamının yeniden belirlendiğinin görülmesidir. 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat Kanunu'nun 2. maddesi ile bakanlığın görevlerinin kapsamı belirleniyor. Teşkilat Kanunları bir bakanlık için varlık nedenidir. Varlık nedeni oluşturan bir kanunu başka bir kanunla by pass ediyorsa eğer, burada ciddi bir politika değişikliği yapılıyor demektir. Bu da Çevre ve Orman Bakanlığı'nın kamusal hizmetin çok dışında siyasallaştığının içerisinde olduğunun açık göstergesidir

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası olarak, Tasarıya bakıldığında olumlu yönde en çok dikkat çeken bir konu bulunmaktadır. Önemli bir eşik belirleyici analizler yöntemi olan ve peyzaj mimarlığı disiplininin çalışmalarında, koruma statüsünü geliştirmede ve yönetiminde önemli bir çalışma başlığı olan **Ekolojik Etki Değerlendirmesi (EED) raporlama tekniğinin ilk kez ulusal bir mevzuatta tanımlanıyor olmasıdır. Gerçek anlamda biyolojik çeşitlilik, biyosfer alan rezerv ve planlamasında, habitatların belirlenmesinde doğal varlıkların birbirleri ile olan etkileşimlerin belirlenmesi açısından önemli bir fiziksel araçtır.**

Ekolojik Etki Değerlendirmesi (EED), peyzaj mimarlığı disiplininin planlama çalışmaları için önemli altlıklardan olan Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) ve Stratejik Çevresel Değerlendirme ile birlikte, biri olmazsa diğeri olmayacak kadar önemle birbirini bütünleyen analiz ve raporlama tekniğidir. Ekolojik Etki Değerlemesi, alan kullanım planlanması için önemli bir veri tabanıdır. EED lerin planlama terminolojisinde yer almaması, bugün HES lerin aratacağı sakıncaları çok daha net ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

Kamuoyunu yanlış bilgilendirmeye ve olası önlemleri almaya yönelik olarak, "ÇED Raporları benzeri bir işlev olarak planlanan "ekolojik etki değerlendirmesi" raporları ile korunan alanlar yatırımlara Ekolojik ile birlikte sanki yeni bir yaklaşım getiriliyormuş gibi gösterilerek aslında mevcut ÇED süreçleri sayesinde korunan alanlarda gerçekleşen tahribatın bu sefer Ekolojik Etki Değerlendirmesi (EED) adı altında hazırlanacak raporlarla yürütüleceğinin en yalın ifadesidir.ve/veya kendilerince garanti altına almışlardır "şeklinde yorumlar yapılması doğru değildir.

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası olarak; Tabiat ve Biyoçeşitlilik Kanun tasarı üzerine Odamız görüşlerini oluşturduğumuz buradan aslında başka bir kavramı hem de tüm dünyayı ve ülkemizi yakıcı bir ağırlıkta sarsan SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK kavramını bir kez daha masaya yatırmak istiyoruz.

Siyasilerin sürekli olarak ifade ettikleri "Sürdürülebilirlik nedir", "Sürdürülebilir Kalkınma" acaba kamuoyuna doğru mu anlatılmaktadır?

Sürdürülebilirlik, kamuoyunun anladığı hali ile varlık ve kaynakların toplum ve ülke yararına sürekliliğini sağlanması mıdır? Örneğin sulak alanlara, ekolojik değeri yüksek alanlara, sit alanlarına HES yapmak, örneğin milli parklara termik santral inşa etmekle kalkınma doğru bir kalkınma modeli midir, bu kalkınma kamuoyunun anladığı biçimi ile **sürdürülebilir** midir? Sürdürülebilirlik yaşamı karşılayan bir kavram mıdır, değil midir? Yoksa dillere palesenk olmuş hali ile fiziksel bir değer midir yoksa, idari ve yönetsel bir tanım mıdır?

Evet, aslında en çok tartışılması gereken budur.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK, EKONOMİNİN DEVLET ELİYLE DEĞİL, ÖZEL SEKTÖR MARİFETİ İLE YÖNETİLMESİ DEMEKTİR.

Bu tanım üzerinden Őimdi, kamuoyunun yaŐam alanlarının verimli kullanılmasını saĐlayan bir planlama tekniĐi olarak hafızalarına kaydettiĐi ezberleri bozalım ve kűreselleŐmeyi savunanların, yeni liberal ekonomi politikalarını savunanların biriken sermayeye yatırım alanları açařabilmek için arkasına gizlendikleri bir kavram olduĐu gerçeĐini gűrelim. Burada ki niyet, sűrdűrűlebilirlik tanımı altında tűm tabiat ve biyoçeŐitlilik deĐeri olan varlıklarımız űzel sektűr tarafından yűnetilmesi, devletin ise sadece dűzenleyici pozisyonda kalmasını saĐlamaktır.

Yatırım, űncelikle hammadde gerektirir. Emek gűcű de olsa, sermaye de olsa hammadde yoksa yatırım gerçekleŐmez. Klasik űretim modelinde hammadde orman ,maden, su dur. Dűnyanın kaynakları ise sınırsız deĐildir. Her geçen gűn her saat, her dakika dűnyanın bir yerlerinde, bu kaynak tűketylmekte, tűketydike artan oranda daha fazla tűketylmekte ve bu tűketyim sűreci her katmanda katlanarak artmaktadır.AŐı tűketyim nedeni ile ise yaŐamsal varlıklarımız her gűn biraz daha azalmaktadır.Bu azalma bazen gűllerin kuruması,bazen űlleŐme,bazen suların kirlenmesi,bazen havanın zehirlenmesi,bazen topraĐın verimsizleŐmesi bazen de fauna populasyonundaki azalmalar űeklinde karŐıma çıkmaktadır.

TűM DűNYADA "SŲRDŲRŲLEBİLİR KALKINMA" ANLAYIŐI ARDINDA SŲREN BU UYGULAMANIN SŲRDŲRŲLEMEZ OLDUĐUNUN GűRŲLMESİ GEREKİR.

Sűylenen ile yapılanın aynı olmadıĐının yaŐamsal varlıkların planlaması ve yűnetilmesindeki sorunları ortada iken sorgulanması gerekir. Bu gűn Tűrkiye'de hemen her yatırım sűrdűrűlebilir kalkınma ilkesi ile açıklanmaktadır. Termik santral yapacak, Nűkleer santral yapacak, HES yapılacak olduĐunda siyasi erk tarafından űretilen tek argűman vardır: *sűrdűrűlebilir*

kalkınma anlayışı ile projelendirildiği ve yatırımın sürdürülebilir olduğu....

Yaşam artık tehlikeye girmiştir. İçerisinde bulunduğumuz tüketimci kalkınma yerine, paylaşımcı, gereksinimlere dayanan, mühendislik biliminden kamu yararı için yararlanan yeni bir yapılanmaya gidilmesi gerekmektedir.

Ülkemiz ve dünyanın her noktasında sermaye yada yatırımcılar; "kalkınma", "gelişme", "sürdürülebilirlik", "denge" söylemleri ile yaşamımız kaosa dönüşmekte, onlar egemenliğini pekiştirirken, geçmişten günümüze antik kentlerin barajlara, ormanların turizm tesislerine ve madenlere, tarım alanlarının sanayi tesislerine, toplu konutlara ve yazlık sitelere çevrilmesinde "koruma-kullanma dengesi"ni de söylemleri arasına alarak kirletmeye, doğayı sövmeye, kaynakları sonsuz bir tüketim anlayışı ile yok etmeye devam etmektedirler.

Trakya'da, Sakarya'da, Kocaeli'nde, İzmir'de, Bursa'da oluşumu milyonlarca yıl süren, bir kez daha elde edilemeyecek nitelikli tarım toprakları "kalkınma", "gelişme" söylemleri arasında organize sanayi bölgelerine, sanayi tesislerine feda edilirken, ne yazık ki yaşanan talanı savunmaya çalışanların söylemlerinin başında da yine "koruma-kullanma dengesi" yer almıştır. Son dönemlerde dereler özel sektörlere açılmış, önüne gelen HES yapma sevdası ile projeler üretmiş, devletin bizzat kendisi de önüne gelen projeye ÇED gerekli değildir, ÇED olumlu kararı vermiştir.

Açtığımız davalarda, birbiri ardına gelen "kamu yararı"na ve "koruma-kullanma dengesi" ne, sürdürülebilir kalkınma sürdürülebilir bir doğa ile mümkün olur kararlarına, bilirkişi raporlarına rağmen, ekolojik bütünlüğün ekolojik ihtiyaç debisi olan, çevrelerindeki koruma alanları ile bir bütün olan dereler, birinci sınıf tarımsal topraklar, zeytinlikler, dahası değerli olan, dengeli, sürekli ve sağlıklı bir yaşam

için ne varsa; alınan merkezi kararlarla,yapılan af düzenlemeleri ve yine "koruma-kullanma dengesi" ,"sürdürülebilir kalkınma" kavramları ile yok edilmeye devam etmektedir.

TABIAT VE BİYOÇEŞİTLİLİK YASA TASLAĞI DA SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA SANALINA İLE YURTTAŞLARIMIZIN YOKSULLUK VE YOKSUNLUK DUYGULARI İLE OYNANMAKTADIR

TABIAT VE BİYOÇEŞİTLİLİK YASA TASLAĞI KANUNLAŞMAMALIDIR.

BU GÜN YAŞAMSAL TÜM ALANLARIMIZI VE HAKLARIMIZIN ELİMİZDEN ALINMASININ SON RAUNDUDUR.

İZİN VERİLMEMELİ, TASLAK DERHAL TBMM DEN GERİ ÇEKİLMELİDİR.

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası

9. Dönem Yönetim Kurulu